

La prova de la frontera

Ara que l'estiu ja fa cara d'acabar-se, gràcies a Déu. Ara que han vingut i han passat les tronades d'agost. Ara que, aprofitant el mateix agost el director general de la RTVV, que en glòria està, ha organitzat la seua trobada particular. Ara que, per aquest motiu i per gran desgràcia nostra, el tema de la llengua, del valencià-català, el valencià i el català, el català que no és valencià, el valencià que és català però que no, etcètera, torna a la més rabiosa actualitat (perquè insistint que per i per a desgràcia nostra, el tema de la llengua, en les diverses variants de la qüestió, no para d'estar d'actualitat rabiosa al nostre país, i especialment al valencià). Ara que el portaveu oficial del PSOE d'ací ha dit que respecta els criteris *científics* de l'obra lèxica, morfològica i fonològica del director de RTVV; i ha dit això i se n'ha anat a continuar de vacances, i no li ha passat res. Ara que la dreta local i regional acull al seu si com a fill dilecte l'esmentat director, el lloa i l'exalta per la seua valenta i decidida tasca diferenciadora d'aigües i llengües, per la seua defensa, més eficaç que cap altra, de la identitat valenciana-no-catalana. Ara que les altes institucions de govern i representació callen, i per tant atorguen tal desfici, indignitat i degradació en projecte. Ara, vostès es relaxen, i els contaré una història exemplar.

Això era, fa poc més de quinze anys, la primavera del 1975. Feia un any de la "revoluçao" de Portugal; Franco encara no s'havia mort, però havíem descobert que era mortal, i mortal de necessitat; els grisos pegaven, però amb convicció decreixent, perquè ja s'albirava a l'horitzó el canvi d'uniforme; els socialistes fèiem congressos ja només semiclandestins; i la filla dels de LAS PROVINCIAS havia tornat poc temps abans a València amb carrera de periodisme. Ja ho he dit: havia passat l'últim hivern de la vida de Fran-

co. Era la primavera. Havien passat coses importants: el juny del setanta-quatre, jo havia publicat *El bou de foc*, i l'octubre del mateix any, Amadeu Fabregat (que llavors *no era* director general de RTVV) havia publicat *Assaig d'aproximació a 'Falles folles fetes foc'*. Coses importants, ja dic, que havien de canviar el món.

Per això, i perquè els temps estaven canviant, escrivíem articles a LAS PROVINCIAS: Vicent Soler, Alfons Cucó, Josep Lluís Blasco, jo mateix, i qualsevol que fóra d'esquerra, nacionalista, democrata i tinguera alguna idea per escriure. La filla dels amos ens estimava, ens demanava papers, ens donava llibertat de tema, i damunt ens pagava (a mi, almenys, em pagaven els articles). Tot i ser primavera, ai las, la llibertat tenia un límit: els límits de la llengua. No es que ens obligaren a escriure les nostres columnes en castellà, en absolut. Ja m'ho va dir en una carta la filla dels amos: "Puede escribir en valenciano sin ningún problema". Quan dic límits de la llengua, vull dir límits de la llengua. Perquè el cas és que per aquelles setmanes va tornar a esclatar, una tediosa vegada més, la cosa del català i el valencià, que si eren una mateixa llengua o no, si és una o si són dos/dues, i tota la cosa de sempre. Va ser quan una gran part dels Acadèmics de la Lengua Espanola (que això a València devia haver fet molt de respecte, però als protoblaveros, no els en va fer gens, perquè no deien el que ells volien) van firmar un escrit recolzant el professor Sanchis Guarnier i les seues conegudes posicions.

Llavors jo vaig pensar a fer la meua aportació a la polèmica, i com que em trobava en plena etapa de treball de

camp antropològic, vaig oferir-me a muntar una prova empírica. Que era la següent: si són dues llengües, deu haver-hi una frontera entre una i l'altra, i sin són una,

no. Dit d'una altra manera, ningú no dubta que el castellà és una llengua diferent del valencià, i tothom sap on comença un idioma i on acaba l'altre: per on passa la ratlla. Qui no ho sap, ho pot comprovar escoltant els nadius. Bé, doncs, somhi: jo organitzaré un autobús ple de voluntaris neutrals, o fins i tot anticatalanistes, i en successius viatges farem quatre trajectes cap a les quatre fronteres valencianes. Trajectes nocturns, amb cortines tirades, per evitar referències visuals; i en arribar prop de la frontera (p.e., només passar Elx, cap a Múrcia; o només passar Xàtiva cap a Castella; o només passar Sagunt, cap a Aragó), els passatgers baixaran en cada poble, parlaran amb les indígenes i els escoltaran parlar en la llengua del lloc, i així anirem parant fins que els passatgers nocturns diguen: ací ja no es parla valencià, hem passat la ratlla. L'altre viatge, evidentment, el farem cap al nord, camí de Catalunya i començarem a parar, per exemple, a partir de Torreblanca (vila natal de l'autor de *Falles folles*). Ara alerta: si pel procediment abans explicat poden dir sense error en algun lloc o poble: "ací s'acaba el valencià i comença una altra llengua", amb la mateixa certesa que ho hauran dit a Albaterra, o a Soneja, posem per cas, jo els pague a tots els viatges i el sopar.

La direcció de LAS PROVINCIAS no em va publicar l'article on proposava la prova. No em van publicar cap més article. La direcció de TVV segur que no em patrocinaria una "prova de la frontera" com aquesta, amb càmera i micro. Deu ser que a València hi ha primaveres impossibles.